DŹWIGNIA

CZASOPISMO

poświęcone sprawom społeczno-gospodarczym

a w szczególności

sprawom krajowego przemysłu i handlu

tudzież polityce agrarnej i handlowej.

Wychodzi we Lwowie dwa razy na miesiąc

w 3-ch oddziałach, z których 2-gi stanowi

„Organ kraj. Tow. kupców i przemysłowców“.

Przy „Dźwigni“ wychodzą stałe dodatki miesięczne:

„Szkolnictwo przemysłowe i handlowe“ i „Przemysł skórzany“

tudzież dodatki okolicznościowe.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor *Zygmunt Korosteński.*

Lwów, 10. Czerwca 1895.

Rok II. 1895.

Redakcya
we Lwowie Plac Maryacki
liczba 8.

Nr. 10. — Czerwiec.

Administracya
we Lwowie, Plac Maryacki
liczba 8.

PRENUMERATA z PRZESYŁKĄ WYNOSI:

	półrocznie		półrocznie
W Austro-Węgrzech .	2 zł. w. a.	We Francyi i krajach unii łacińskiej	5 fr.
„ Rosyi pod kowertą .	2 rs. 50 k	„ Stanach Zjednoczon .	1 dol.
„ Niemczech . . .	4 marki		

Zeszyty pojedyncze do nabycia w biurach gazet i księgarniach po **15** ct.

OGŁOSZENIA PRZYJMUJE ADMINISTRACYA

za opłatą: za całą stronicę 16 zł., — za 1/2 str. 8 zł., — za 1/4 str. 4 zł., — za 1/8 str. 2 zł., — za 1/16 str. 1 zł., — za 1/32 50 ct.
Dla prenumeratorów i korespondentów „Dźwigni“, dla zamawiających więcej ogłoszeń, tudzież dla członków kraj. Tow. kupców i przemysłowców udziela się 25 do 50 procent opustu

Do Szanownych Czytelników.

Szanownym ***Prenumeratorom,*** *którzy przy zbliżającem się drugiem półroczu pospieszyli z odnowieniem prenumeraty — serdeczne przesyłamy* ***Bóg zapłać!***

Do Szanownych ***Czytelników*** *zaś, którzy odbierają nasze przemysłowo-handlowe pisemko, zwracamy się* ***z uprzejmą prośbą,*** *aby byli łaskawi wpisać się również na listę naszych prenumeratorów, przez nadesłanie* ***prenumeraty za drugie półrocze*** *t. j. 2 zł., a w razie zniżenia tylko 1 zł. 50 ct.*

Ktoby zaś z szanownych Czytelników nie chciał prenumerować, niech raczy zwrócić nam Nr. 9 i 10. *Ktoby tego nie uczynił* ***będzie uważany za prenumeratora „Dźwigni“,*** *począwszy* ***od 1-go lipca b. r.,*** *t. j. na 2-gie półrocze 1895.*

Z wyrazami poważania i życzliwości

Administracya „Dźwigni“.

O przemyśle w Galicyi,

odczyt prof. Br. Pawlewskiego, wygłoszony w Tow. rękodzielniczem „Skała“.

(Ciąg dalszy).

Torfy strutyńskie [1]) przedstawiają wartość opałową 1,500.000 sągów drzewa; gdyby rocznie z nich otrzymywano 15,000 ton cegiełek, to eksploatacya trwałaby 150 lat. Jeszcze bogatszy pokład torfu znajduje się w Dublanach; mógłby on sam Lwów zasilać przez 1000 lat opałem. Krajowe biuro melioracyjne wykazuje, że Galicya posiada przeszło 100,000 morgów torfowisk, zatem olbrzymi zapas materyału opałowego. Nie marzmy o wyrobie wódki z torfu, ale o jego eksploatacyi na opał pomyślmy na seryo. Kolej państwowa w Galicyi zużywa 170,000 ton węgla za sumę 1,300.000 złr. Tona węgla = 1,360 kg. torfu strutyńskiego; gdyby węgiel zastąpiono na kolei przez torf, gdyby tonę torfu płacono po 5 zł. wtedy kolej sama zyskałaby rocznie 204.000 zł., prócz innych jeszcze korzyści.

[1]) Stan. Dzbański. Eksploatacya torfowisk. Lwów 1894. Jan Blauth: „O torfach“. „Ekon. polski“ 1894. 153.

Górnictwo rud przedstawia się bardzo ubogiem w Galicyi. Rud żelaznych wydobyto w 1893 r. razem 85,641 ctn. m. wartości 17,405 zł., rud ołowianych 9,346 ctn. m. wart. 33,233 zł., rud cynkowych 96,82 ctn. metr. wartości 51,859 zł. Wytopione z tych materyałów metale przedstawiają sumaryczną wartość = 617,893 zł. Górnictwo rud zatrudnia 3,798 robotników, przeróbka rud w fabrykach 559 rob. łącznie = 4357 ludzi.

Całe zatem dotychczasowe górnictwo nasze przedstawia się, jak następuje:

1.) Kopalnie i warzelnie soli 1,685 rob. wartość 8,602.202 zł., 2) nafta i ozokieryt 8,212 rob. wartość 4,251.502 zł., 3) kopalnie węgla [1893] 2,697 rob. wartość 1,388.616 zł., 4) inne działy górnictwa i hutn. 4,357 rob. wartość 617.893 zł. — razem 16,951 rob. — wartość 14,860.213 zł. (C. d. n.)

Oddział II. Organ krajowego Towarzystwa kupców i przemysłowców.

Z Towarz. zachęty przemysłu krajowego.

Z Towarzystwa zachęty przemysłu krajowego otrzymujemy następującą wiadomość: Komitet wykonawczy Towarzystwa zachęty przemysłu krajowego odbył swe posiedzenie dnia 19-go maja w gmachu Banku kredytowego pod przewodnictwem wiceprezesa Z. Marchwickiego i załatwił na niem kilka spraw ważniejszych.

Przedewszystkiem postanowiono, ażeby Towarzystwo zachęty przemysłu krajowego urządziło w związku z innemi Towarzystwami pokrewnemi gremialną wycieczkę na Wystawę do Poznania. W sprawie tej zostanie zwołaną wspólna konferencya. Ma ona uchwalić szczegółowe, a jak najkorzystniejsze warunki wycieczki, umożliwiające liczny współudział mieszkańców Galicyi, którzy wywdzięczając się za przybycie Poznańczyków na Wystawę lwowską, powinni się tłumnie do Poznania wybrać i serdeczne związki braterskie odświeżyć.

Odstąpił natomiast Komitet od obesłania zbiorem niektórych okazów krajowego przemysłu wystawy rumuńskiej w Bukareszcie, zasięgnąwszy w tej mierze opinii c. k. austr. węgierskiego konsulatu. Chętnych do obesłania wystawy zgłosiło się zresztą zbyt mało, ażeby można było poważniejszą zbiorową wystawę galicyjską urządzić.

Przy tej sposobności skonstatował Komitet, że bywają jednakże artykuły przemysłu krajowego, cieszące się niespodziewanym i bardzo dalekim eksportem, wytrzymujące z korzyścią dla producenta konkurencyę z wyrobami innych krajów, jeśli tylko wywóz na dobrych kombinacyach handlowych się opiera. — Sprawdzono mianowicie pomiędzy innemi, że jedna z galicyjskich fabryk mebli giętych wysyła swój wyrób do południowo-wschodniej Afryki, oraz do południowej i centralnej Ameryki i znajduje w tem swój rachunek.

Na podstawie referatu, opracowanego przez członka Komitetu inżyniera Józefa hr. Łubieńskiego, przyjął Komitet regulamin, tyczący się urządzenia i prowadzenia nieustającej Wystawy wzorów przemysłu krajowego.

Wnioski co do kosztów urządzenia i wprowadzenia w życie tej ważnej dla przemysłu naszego instytucyi, zostaną niebawem głównemu Wydziałowi Towarzystwa przedstawione.

Liczba członków Towarzystwa wzmaga się stale.

Jako członkowie założyciele z kwotą 100 zł. w. a. przystąpili w ostatnich czasach: Rady powiatowe w Borszczowie i Białej, Franciszek Gamski w Przemyślu, Jadwiga Biechońska w Zarnowcu, Magistraty miast Przemyśla i Krosna, c. k. uprz. Bank hipoteczny i gal. Bank kredytowy. — Wydział krajowy zasilił Towarzystwo za rok bieżący subwencyą w kwocie 500 zł. w. a.

Skarbnik Towarzystwa p. Julian Schayer przedstawił, że fundusze Towarzystwa wynosiły łącznie 5,387 zł., z których 5,200 zł., deponowano na książeczkę wkładkową Banku krajowego L. 9,155.

Towaroznawstwo i hygiena środków spożywczych.

Napisał Dr. *M. D. Wąsowicz.*

(Ciąg dalszy).

Przez mielenie utracają atoli ziarna pewną część swych najpożywniejszych części, mianowicie stosunkowo wiele białka, znachodzącego się w glutenowej warstwie osłonki, która w postaci otręb bywa wydzielaną. To też każda mąka jest uboższą w białko, a bogatszą w skrobię, niźli ziarno, z którego sporządzoną została. I tak n. p. razowa mąka pszenna zawiera 13·00% białka i 70·40% węglowodanów, zaś bardzo delikatna — tylko 9·80% białka a 76·00% węglowodanów; razowa mąka żytna 12·00% białka i 75·00% węglowodanów, a najdelikatniejsza tylko 10·20% białka i 75·10% węglowodanów.

Z powyższego wynika, że otręby, tj. zewnętrzna osłonka zdrzewiałego włóknika zawierać muszą jeszcze dość ciał pożywnych — szczególniej białka. I tak średnio zawierają otręby pszenne: 13,60% białka, 4,00% tłuszczu, 5,00% skrobii i dekstryny, a 8.00% włóknika, zaś otręby żytne: 14.00% białka, 3,40% tłuszczu, 58.00% skrobii i dekstryny i 10.00% włóknika.

Niekiedy też oddzielają tylko zewnętrzną część osłonki ziarna — to ostatnie albo tylko ogrubnie, albo wcale nie mieląc. W ten sposób utrzymujemy grysiki, krupki i krupy — używane szczególniej do zup. Z najwięcej używanych gatuków zawierają:

	białka	węglowodanów	włóknika
Grysik pszenny	10,43%	75,95%	0,22%
» jęczmienny	10,89 »	71,85 »	0,47 »
Krupki jęczmienne	11,25 »	70,64 »	0,54 »
» owsiane	14,29 »	65,73 »	2,24 »
Krupy greczane	10,71 »	70,12 »	1,04 »

Do kategoryi krup należy także łuszczony ryż tj. ryż kupny. Wprawdzie zawiera on tylko 7,80% białka, nieznaczną ilość tłuszczu, 78,00% skrobii, dekstryny, gumy i cukru, ale zato tylko bardzo nieznaczne ślady włóknika; daje się więc użyć do przyrządzania najsmaczniejszych potraw. Tem tłómaczy się też okoliczność, dlaczego ryż należy do najbardziej rozpowszechnionych środków spożywczych. Wszakże wiemy, że w Japonii, Indyach i indyjskich wyspach dostarcza on co najmniej 3/4 spożywanych potraw; w Europie południowej należy również do rzędu pokarmów codziennych, u nas tylko nie używają go w takiej ilości, jakby to sobie życzyć należało i jak na to zasługuje.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

(Dołączony dodatek).

Galic. Bank kredytowy

począwszy
od dnia 1. lutego 1890
wydaje

4% Asygnaty kasowe

z 30-dniowem wypowiedzeniem i

3½% Asygnaty kasowe

z 8-dniowem wypowiedzeniem
wszystkie zaś znajdujące się w obiegu $4\frac{1}{2}\%$ **Asygnaty kasowe** z 90-dniowem wypowiedzeniem oprocentowują się, **począwszy od 1. maja 1890 po 4%** z 30-dniowym terminem wypowiedzenia.

Dyrekcya.

9—?

Galicyjskie akcyjne

TOWARZYSTWO HANDLOWE

we Lwowie,
ulica Jagiellońska l. 3.
utrzymuje na składzie
Nawozy sztuczne, Maszyny rolnicze, Przybory pożarne,
kupuje i sprzedaje
Spirytus, wszelkie Nasiona i Zboża
przyjmuje w komisową sprzedaż
Chmiel, dostarcza wańtuchów i siatek na chmiel,
posiada wyłączne zastępstwo sprzedaży
płócien kraj. Tow. tkackiego „Prządka“ w Krośnie,
utrzymuje
Centralny Bazar krajowy
we Lwowie, ul. Karola Ludwika l. 5, I. piętro
w którym sprzedaje **WYROBY KRAJOWE,** jako to: **Sukna, Płótna, Bieliznę stołową, Kilimy, Makaty, Wyroby liturgiczne, koszykarskie, powroźnicze, koronkowe, ceramiczne, rzeźbiarskie i t. p.** 9—?

Kubin, Brich i Korzeniowski

Fabryka parowa pieców kaflowych we Lwowie

odznaczona zaszczytnie na wystawach. **Kantor zamówień i wystawa: Lwów ulica Łukasińskiego 6.** (plac Castrum) polecają własne wyroby **ogniotrwałe szamotowe piece, kominki, kuchnie i wanny kaflowe z gładkich i deseniowych kafli w rozmaitych kolorach i stylach.**

Pokrycia ścian kaflami. Wyroby nasze równają się zupełnie wyrobom zagranicznym, gdyż pracując przez lat kilkanaście w pierwszorzędnych fabrykach zagranicznych, nabyliśmy wszechstronnej praktyki w tymże zawodzie. **Wykonywamy także wszelkie naprawy.** Łaskawe zamówienia miejscowe i z prowincyi uskuteczniamy najstaranniej, wzorowo i trwale, po cenach umiarkowanych.

Wzory i kosztorysy na żądanie bezpłatnie. 4-4

Senzacyjny najnowszy wynalazek patentowany.

MASZYNA DO PRANIA

Pneumatyczna ręczna maszyna do prania

Undine

czyści bi[illegible] pomocą ciśnienia powietrza, w sposób naj[illegible] [illegible]kodliwy i w najkrótszym czasie.

Uznana w świecie
za najlepszą i najtańszą maszynę do prania.

O dobroci tejże przekonać się można co dnia od 11 do 12. na próbach prania, które się odbywają
w handlu

O. T. WINCKLERA SYNA

4—10 **Lwów, Teatralna 7.**

Sprzedaż także u **Antoniego Halskiego** plac Maryacki 9.

Medal złoty, Lwów 1894.

Wyborną **czekoladę i cacao odtłuszczone,** polecone przez Tow. lekarskie Krakowskie, oraz znakomite **cukry deserowe,** powszechnie uznane za najlepsze, poleca

HENRYK TRETER

właść. parowej fabryki czekolady i cukrów, we Lwowie ul. Kopernika l. 19. dom własny. —Sklep znajduje się przy ul. Kopernika l. 3. 6—20

Z drukarni W. A. Szyjkowskiego we Lwowie ul. Kopernika l. 5.